

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἰσοκράτους, Πρὸς Δημόνικον 16-18

Παράδειγμα και διδακτικός λόγος για ζητήματα ηθικής και καθημερινής ζωής.

[15] Ἔθιξε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννουν· δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις. Ἦγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν κόσμον¹, αἰσχύνην δικαιοσύνην σωφροσύνην· τούτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κρατεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος. [16] Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθης, σεαυτῷ συνειδήσεις. Τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου. Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον. [17] Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἂν ψευδεῖς ᾖσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν. Ἄπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων· καὶ γὰρ ἂ παραυτίκα κρύψης, ὕστερον ὀφθήσει. Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοίης, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἂ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμώης. [18] Ἐὰν ἦς φιλομαθής, ἔσει πολυμαθής. Ἄ μὲν ἐπίστασαι, ταῦτα διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἂ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμασι· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον μὴ μαθεῖν καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαβεῖν. Κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολήν² εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοῖαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὐρημμένα συμβήσεται σοι ῥαδίως μανθάνειν.

¹κοσμιότητα

²ελεύθερος χρόνος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ :

Γ 1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα [18] : «ἐὰν ἦς φιλομαθής... ῥαδίως μανθάνειν».

ΜΟΝΑΔΕΣ 20

Γ 2. Να γράψετε **επιγραμματικά δέκα από τις συμβουλές** στις οποίες προτρέπει ο ρήτορας τον Δημόνικο στις παραγράφους **15,16,17**.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

Γ 3 α. ἔθιζε, ἡγοῦ, ἔλπιζε, φοβοῦ, τιμα, αἰσχύνου, : να μεταφέρετε τις Προστακτικές στον Αόριστο στο ίδιο πρόσωπο και στην ίδια φωνή (όπου υπάρχει μέσος και παθητικός αόριστος να γραφούν και οι δύο τύποι). (μονάδες 06)

Γ 3 β. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι :

αὐθάδης : ο αντίστοιχος τύπος στον συγκριτικό βαθμό

ἄριστον : ο θετικός βαθμός του επιρρήματος

ὀφθήσει : β' ενικό Προστακτικής Αορίστου β' Μέσης Φωνής

διαφύλαττε : β' ενικό Οριστικής Υπερσυντελικού Μέσης Φωνής

(μονάδες 04)

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

Γ 4 α. ἔθιζε σεαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν ἀλλὰ σύννου : να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε **ευθύ**. (μονάδες 03)

Γ 4 β. Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκμοίης, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράπιων: να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο και να τον μετατρέψετε ώστε να δηλώνει το προσδοκώμενο.

(μονάδες 07)

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Γ 1. Αν αγαπάς τη μάθηση, θα γίνεις και πολυμαθής. Εκείνα που γνωρίζεις, αυτά να τα διαφυλάττεις με τη μελέτη, όσα όμως δεν έχεις μάθει, να τα μαθαίνεις με την επιστήμη· γιατί είναι εξίσου ντροπή, όταν ακούσει κανείς ένα χρήσιμο λόγο, να μη τον μαθαίνει κι όταν δίνεται κάτι καλό από τους φίλους, είναι ντροπή να μην το πάρει. Τον ελεύθερο σου χρόνο να τον αφιερώνεις στην προσεκτική ακρόαση των λόγων, γιατί έτσι, εκείνα που βρέθηκαν με δυσκολία από τους άλλους, θα συμβεί σε σένα να τα μαθαίνεις εύκολα.

Γ 2. Ο ρήτορας προτρέπει τον Δημόνικο να μην είναι σκυθρωπός (*μη σκυθρωπὸν*) αλλά να σκέφτεται (*ἀλλὰ σύννου*), να θεωρεί ότι του ταιριάζουν η κοσμιότητα, η ντροπή για τις κακές πράξεις, η δικαιοσύνη, η σωφροσύνη (*σεαυτῷ πρέπει κόσμον, αἰσχύνην δικαιοσύνην σωφροσύνην*). Επίσης, προκειμένου να μην κάνει τίποτα κακό με την ελπίδα ότι θα διαφύγει να φοβάται τους θεούς (*τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ*), να τιμáει τους γονεῖς (*τοὺς δὲ γονεῖς τίμα*), να σέβεται τους φίλους (*τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου*) και να υπακούει στους νόμους (*τοῖς δὲ νόμοις πείθου*). Τέλος να κυνηγάει τις ευχάριστες στιγμές που συνοδεύονται με καλή φήμη (*τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης*), να προφυλάσσεται από τις κατηγορίες ακόμα κι αν είναι ψευδεῖς (*Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς, κἂν ψευδεῖς ᾤσιν*), να θεωρεί ότι όλα έρχονται στο φως ακόμα κι αν προς στιγμήν τα κρύβει.

Γ 3 α. ἔθισον, ἠγησαι & ἠγήθητι, φοβήθητι, τίμησον, αἰσχυναι & αἰσχύνθητι.

Γ 3 β. αὐθαδέστερος, εὖ, ἰδοῦ, διεπεφύλαξο

Γ 4 α. ἴσθι μή σκυθρωπός ἀλλὰ σύννου .

Γ 4 β. *Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοῖης, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων* : Ο υποθετικός λόγος δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

Υπόθεση : *εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων*

Απόδοση : *Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοῖης*

Το προσδοκώμενο:

Μάλιστα δ' εὐδοκιμήσεις ἐάν φανῆς ταῦτα μὴ πράττων.